

Tigris a könyvtárban

„A könyvtáros szakmának nemcsak kötelessége, de jól felfogott érdeke is az e-közigazgatási feladatokban való sokrétű, minőségi szolgáltatásokat magába foglaló részvétel.” (A szerző)

E lap hasábjain több alkalommal olvashattunk a könyvtárak és az e-közigazgatás kívánatos kapcsolatáról. A könyvtárak identitásának jövőbeni meghatározó részének tekintem az e-kormányzásban való részvételt. Ehhez a szakmai hozzáállás mellett nyilván politikai akarat is szükséges, amelyre jó esély lehet a közigazgatási reform kapcsán.

Közhasznú és értéknövelt elektronikus szolgáltatások

Az információs társadalom és a tudásalapú gazdaság fejlesztése, a szolgáltató állam kialakítása, a digitális írástudás elterjesztése, a *vidék versenyképességének növelése* közös fogalmi rendszert alkot az e-kormányzás, e-közigazgatás megvalósításáról szóló kormányzati döntésekben. A *Nemzeti Digitális Közmű (NDK)* létrejötté az egyik alapfeltétele annak, hogy a széles sáv eljusson a közösségekhez, azonban nem foglal magába minden egyéni felhasználót. Ezen a helyzeten a szolgáltatók sem nagyon akarnak változtatni a számukra várhatóan csekély piaci növekedés miatt.

A kérdés az, hogy azok az állampolgárok, akik valamilyen oknál fogva nem képesek otthonukból a digitális kommunikációra – de az információs társadalom céljai szerint ez előbb-utóbb nélkülözhetetlen lesz a számukra is –, hogyan találhatnak a jelenlegi jobb lehetőséget az elektronikus kormányzati eszközök igénybevételére, hogyan kapcsolódhatnak a világhálóhoz különösen vidéken és a kis falvakban? Egy ilyen közösségi hely azok számára is vonzó kell legyen, akiknek ugyan van internet-hozzáférésük, de napi ügyeik intézésével egybekötve, szívesen töltik idejüket kellemesen, mások társaságában. *Társadalmi szempontból* is fontos, hogy az emberek *minél többet töltsék idejüket közösségben*, szemben az elidegenítő, magányos „neten lógással”.

Elégedettek lehetünk-e a ma elérhető közösségi végpontok számával, területi elhelyezkedésével, szolgáltatásaival?

Több szakértő javasolta már a hatékonyabb működés érdekében a teleházak és az eMagyarország

pontok integrációját. Van, aki a vidéki értelmiségre, egyházi személyekre jobban támaszkodna, s van, aki egy országosan szolgáltató állami vállalat szerepét erősítené az e-közigazgatás széles körű megvalósítása érdekében.

Az igény tehát megvan egy olyan közegre, amely képes a rendelkezésre álló forrásokat jobban hasznosító, a jelenleginél gazdaságosabb, megbízhatóbb, földrajzilag és társadalmilag egyaránt nagyobb lefedettséget nyújtó e-közigazgatás hálózatának megvalósítására. Ehhez az igényhez tegyük hozzá a társadalom fejlődése szempontjából támogatandó elvárást, hogy ez a közeg az életminőséget javító kulturális potenciálba ágyazott legyen.

Általánosságban elmondható, hogy a közkönyvtárak és az őket fenntartó önkormányzatok viszonya jelenleg csupán jogi kapcsolatot jelent, és egyik fél részéről sem mutatkozik számottevő igény a további együttműködésre, pedig aki fizet, az „rendelhetné a zenét”. Köztudott, hogy a települések irányítói, testületi, bizottsági, intézményi szintjein a releváns információkhoz való gyors hozzájutás versenyelőnyt jelent, s ebben a könyvtáraknak fontos feladataik, ma még többnyire kihasználatlan lehetőségei lennének. Nyilvánvaló azonban az is, hogy az első lépést a könyvtáraknak kell megtennie egy fenntartói igényekhez igazodó, vagy ami még fontosabb: egy *fenntartói igényeket generáló* szolgáltatási kínálattal.

Ha abból indulunk ki, hogy az *értelmiség* a gondolkodók olyan kategóriája, amely aktívan részt vesz a közügyek intézésében, és elvégzi a társadalom tudatos kritikáját, formálását, valamint elfogadjuk, hogy a XXI. század elején hatalmas méretű kulturális változások előjeleivel szembesülnek, akkor célként, teljesíthető feladatként tűzhetjük ki, hogy

vegyen részt a digitális esélyegyenlőség megteremtésében.

A könyvtáros szakma nemcsak fogyasztója, felhasználója a digitális tartalmaknak, hanem létrehozója is. E tekintetben, többek között az értelmiségi szerepvállalás különbözteti meg a könyvtárost az ugyancsak könyvtárban dolgozó irodai munkástól. A könyvtáros szakmának nemcsak kötelessége, de jól felfogott érdeke is az e-közigazgatási feladatokban való sokrétű, minőségi szolgáltatásokat magába foglaló részvétel. A digitális felzárkóztatás érdekében az eddig végzett felhasználóképzés (pl.: MENET-2008) kezdeti lépésein túl, most már az ügyintézői végpontok községi könyvtárakba való telepítését és működtetését kell megcélózni.

Megvalósításához nyilvánvalóan nem elég a szándék; központi, kormányzati akarat is szükséges, s ugyanakkor az is, hogy a szakma deklarálja, a megfelelő fórumokon, és megfelelő formában erősítse, hogy képes erre a feladatra. Továbbmenve, rendelkezésre álló infrastruktúrája és humán kapacitása révén jobb, komplexebb szolgáltatási színvonalat tud nyújtani, mint a jelenleg működő teleházak és eMagyarország pontok.

Miért célszerű az e-kormányzáshoz szükséges elektronikus ügyintézőt stratégiaileg kiemelten, egy közpénzen fenntartott, közellátást folytató kulturális intézményrendszerbe helyezni?

A kérdésre több egyértelmű érvet tartalmazó válasz is megfogalmazható:

1. Adott egy országos hálózat – az országos funkciójú könyvtáraktól a megyei és regionális könyvtári tudásközpontokon át a kisközségi könyvtárakig – infrastruktúrával, közszolgálati munkatársakkal és szakemberekkel. Az intézmények természetesen többségében önkormányzati fenntartásban működnek, küldetésüknél fogva közhasznú tevékenységet folytatnak. Működik tehát egy államilag finanszírozott, kulturális, már-már missziót betöltő hálózat, a könyvtári rendszer, amely „észrevétlenül”, a felhasználók és a könyvtárosok szemében is természetes módon teszi a dolgát. Manapság, amikor a könyvtárak és könyvtárosok szakmaisága rendszeresen megkérdőjeleződik – akár a fenntartók (talán elsősorban az önkormányzatok), akár a könyvpiac, akár a szakmai irányítók (digitalizálás) részéről, egy szükséges funkcióbővítés életmentő lehet a szakma és a benne tevékenykedő

könyvtárosok egzisztenciális léte szempontjából.

2. Az állampolgár, közigazgatási ügyeinek intézése közben, szellemiségében minőségileg más környezetbe, egy virtuális, digitális és hagyományos kulturális potenciál közelébe kerül, és szélesebb körű információfelhasználóvá válhat.

Az értelmiségi szemléletű könyvtárosok számára nem közömbös, hogy a nemzet művelődési igény szintjének emelése érdekében milyen megoldásokat lehet találni. A könyvtárak az utóbbi időben – részben a pályázatok adta lehetőségekkel élve – rendezvényeik által látványosan erősítették a közművelődési tevékenységet, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a társadalom mind több tagját és csoportját nyerjék meg könyvtárhasználónak. Ezért az sem lehet közömbös számunkra, hogy a közigazgatással kapcsolatos ügyintézőt végzők akár alkalmanként, akár mint potenciálisan állandó olvasókká váljanak.

3. A könyvtár kulturális érték-hordozó és értékteremtő szerepénél fogva alkalmas a pozitív emberi értékrend közvetítésére, átadására, a mentális értékek erősítésére, amire napjainkban különösen nagy szükség van.

Vannak ismereteink a „jó könyvtárosságról” – részben a minőségbiztosítási elvek és elvárások alapján, részben saját gyakorlatunkból. Vezetőként pedig elemi érdekünk, hogy a „kikérőben ülő”, az olvasókkal kapcsolatba kerülő, velük törődő munkatárs a legmegfelelőbb ember legyen. Empatikus érzelme, segítségnyújtó magatartása, megértő hallgatóként való viselkedése lelkiert, akár még lelki feltöltődést is ad azoknak, akik részben ezért is keresik fel a könyvtárat, esetleg egy bizonyos könyvtárost.

4. A civil szervezetektől nem várható el egy olyan, minőségirányítási rendszerre épülő, ellenőrzött, folyamatosan értékelt munkavégzés, amelyet a közalkalmazottként foglalkoztatott önkormányzati munkatársak (közvetve a könyvtárosok is azok) nyújtani képesek.

Az e-közigazgatási végpont felelős üzemeltetése, az ügyviteli feladatok végzése, ellenőrzése olyan háttérrel kíván, amelyet erős hivatástudat, cégtudat jellemez. Vagyis a közal-

kalmazottként foglalkoztatott könyvtáros alkalmazás arra, hogy az e-közigazgatással kapcsolatos ügyintézés is magas színvonalon, pontosan és felhasználóbarát módon menjen végbe.

5. Az e-közigazgatási feladatok állami finanszírozásából az önkormányzatokon keresztül a feladattal együtt járó források nagy része is a könyvtárakhoz kerülhet, biztosítva és egyúttal közvetlen módon ellenőrizhetővé, átláthatóvá téve az e-közigazgatásban végzett tevékenység pénzügyi ráfordításainak megvalósulását.

A könyvtárakban plusz feladatként jelentkező tevékenység infrastruktúráisan és – a részt vevő könyvtárosok számára – egzisztenciálisan is mérhető plusz erőforrás beáramlását jelentené. A korábbi években ugyanis jelentős állami források kerültek ki a közhasznú és a civil szerveződésekhez az e-közigazgatás feladatainak szervezésére, végrehajtására, s ezek hatékonysága nem mindig váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

6. Alkalom teremődik arra, hogy az állampolgárok a könyvtárakban található tudáspotenciál felhasználásával olyan kommunikációs szintre jussanak, hogy a kormányzati szervek, illetve képviselőik számára képesek legyenek az egyéni vagy közösségi igények megfogalmazására. Ennek feltételei jelenleg is adottak egy jól működő országos könyvtári intézményrendszer keretében, ezen belül az önkormányzati fenntartású könyvtárak hálózatában.

Ennek megvannak a szakmai alapjai is, hiszen eMagyarország pontokat már telepítettek könyvtárakba, s internetes felhasználóképzés is folyik sok bibliotékában. A döntéshozóknak ezt a potenciált figyelembe kellene venni a regionális ASP-központok (*application service provider*) létrehozásakor is, és prioritásként kezelve kellene elsősorban a közkönyvtárakra alapozni az e-közigazgatás elérhetőségét minden kistélepülési, iskolai és városi fiókönyvtárra kiterjedően.

7. Az e-kormányzati szolgáltatások koncentrált, szervezett könyvtári megjelenése jó alkalmat teremt a könyvtáraknak, hogy erősítsék pozíciójukat a helyi közösségek életében – demonstrálva értékeiket az állampolgárok és a közigazgatási irányítás számára, s egyben igényt teremtve a hagyományos és a virtuális

könyvtári szolgáltatások iránt. A könyvtár mint közösségi hely, ezáltal is tovább erősítheti társadalmi, kulturális szerepét.

8. Paradigmaváltást jelent a könyvtári szolgáltatásokban, hogy a könyvtárak a hagyományos információszolgáltatókból a közigazgatási rendszer részét képező szolgáltatókká válhatnak.

A könyvtárak, könyvtárosok sokoldalúságát, rugalmasságát bizonyítja a szakma akkor, amikor a kor kihívásaira ilyen választ ad.

9. A könyvtárhasználók körében az e-kormányzati szolgáltatások iránti igény felkeltésének bázisa lehet a könyvtár.

A könyvtárban alkalmanként vagy rendszeresen jelen lévő „olvasókon” keresztül a könyvtár mint intézmény új lehetőséget teremt a személyes közigazgatási ügyintézés elsajátításában, annak „megkedveltetésében”.

10. Lehetőség teremődik a sokoldalúbb, új ismereteket elsajátító könyvtári szakemberek képzésére, továbbképzésére, amely esetükben a mobilitás, karrierépítés kiterjesztését is jelenti.

A könyvtárosok egzisztenciális biztonságának növelését szolgálja, ha e szolgáltatás kapcsán módjuk van közigazgatási ismeretek elsajátítására is.

Ezek a gondolatok még 2010-ben, a Tigris évében születtek. Az év a „szakirodalom” szerint tevékeny év volt, a változások és a nagy lehetőségek időszak. A Tigris éve ezek szerint mindannyiunknak esélyt teremtett, és azoknak, akik készen álltak, hogy a legtöbbet hozzák ki belőle, jelentős fordulatot hozott. Ebben az évben aktívnak és főleg ébernek kellett lenni, hogy egyéni tehetségünket kibontakoztatva megragadhassuk az alkalmat, mert a gondok és nehézségek ellenére ez az év sok lehetőséget tartogatott a könyvtárak, irányítóik és fenntartóik számára is, ha készen álltak a szemléletváltásra. S ez akár a szakmai megbecsülés erősödését is hozhatta. Rajtunk múlt!

Irodalom

BOGÓNÉ JEHODA Rozália: E-kormányzatunk a nemzetközi megítélés tükrében. Egy OECD – országjelentés tanulságai. = Információs társadalom. 7. köt. 1. sz. 2007. p. 36–46.

BOROVITZ Tamás et al.: Elektronikus közigazgatás. Éves jelentés 2008. ITTK. = Piac és profit, 12. köt. 11. sz. 2008.

BUDAI Balázs: Az e-közigazgatás elmélete. Budapest, Akadémiai K., 2009. 341 p.

BUDAI Balázs: Az e-közigazgatás elmélete – axiomatikus megközelítésben. = Információs társadalom, 9. köt. 2. sz. 2009. p. 68–79.

CSEPELI György (2009): Nemzeti Digitális Közmű. = TMT, 56. köt. 4. sz. 2009. p. 174–177.

e-Befogadás Magyarországon. Éves jelentés 2008. Fókuszban az idősödők befogadásának problematikája. Infórum 2008–2009.

http://www.ittk.hu/web/docs/ebefogadas_eves_jelentes_2008.pdf

FINTA István (2009): A térségi szintű önkormányzati közszolgáltatási feladatellátás kérdései és lehetséges modelljei. = Új magyar közigazgatás. 2. köt. 8. sz. 2009. p. 19–26.

KEREKES Pál: A könyvtár és a digitális gyűjtemények az elektronikus közszolgáltatások rendszerében. Felve-

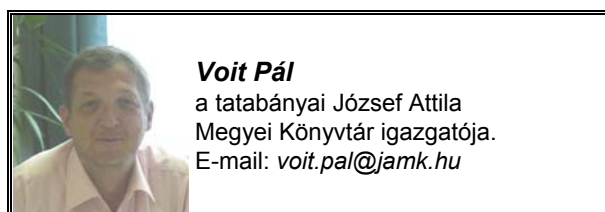
tések, vitapontok, programelemek. = Információs társadalom. 9. köt. 3. sz. 2009. p. 67–84.

KOVÁCSNÉ KORENY Ágnes): E-kormányzat az amerikai könyvtárakban. Szakirodalmi szemle. = TMT, 56. köt. 4. sz. 2009. p. 178–189.

KOVÁCSNÉ KORENY Ágnes (összeáll.): Digitális műveltség Európában. = TMT, 56. köt. 6. sz. 2009. p. 295–303.

PAJNA Sándor: Közigazgatás az információs társadalomban. = Új magyar közigazgatás. 3. köt. 8. sz. 2010. p. 53–56.

Beérkezett: 2011. I. 17-én.



Jön a Wi-Fi Direct

A *Wi-Fi Alliance* új névvel jelöli azokat a WLAN-eszközöket, amelyek egyszerűen képesek más egységekkel ad hoc vezeték nélküli kapcsolatokat teremteni. A mostani módosításoknak köszönhetően azok a készülékek, amelyek WLAN-kliensként jelentkeznek be egy hálózatba, maguk is hozzáférési pontokká válnak, így nincs szükség külön olyan WLAN-infrastruktúrára, amelybe mind a két eszköz bejelentkezik. Az új specifikációt korábban *Wi-Fi Peer-to-Peer* neveztek, mostantól viszont *Wi-Fi Direct*nek hívják. Az eljárás elvileg minden WLAN-egységnél alkalmazható, valamint ennek segítségével akár a régebbi készülékekkel is megfelelő minőségű vezeték nélküli kapcsolat alakítható ki.

A Wi-Fi Direct közvetlenül a Bluetooth-technika számára teremt konkurenciát, ugyanis utóbbinál különösebb problémák nélkül összeköthető egy kamera egy nyomtatóval vagy éppen egy okostelefon egy PC-vel anélkül, hogy ehhez külső WLAN-infrastruktúrára vagy egy kábelre lenne szükség.

A Wi-Fi Alliance nyilvánosságra hozta azoknak az egységeknek a listáját, amelyek már támogatják a Wi-Fi Directet. A Wi-Fi Direct nemcsak a digitális fényképek, videók és más anyagok megosztására, nyomtatására, szinkronizálására használható fel, hanem a WLAN-hálózatok kiépítését is egyszerűbbé teszi. A fejlesztések fő szempontja az volt, hogy a Wi-Fi Directet támogató termékek egyetlen gombnyomással hozzáférési pontokká alakulhassanak át és legalább a WPA2 biztonsági protokollt támogassák.

/SG.hu Hírlevél, 2010. október 26., <http://www.sg.hu/>

(SzP)